

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Декан факультету технологій і дизайну

Тетяна ІВАНІШЕНА

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

29 серпня 2025 р.

ЗМІНИ

до робочої програми навчальної дисципліни

Рисунок

Назва дисципліни

Галузь знань 02 – Культура і мистецтво

Спеціальність – 022 Дизайн

Рівень вищої освіти – Перший бакалаврський

Освітньо-професійна програма – Дизайн інтер'єру та меблів

Обсяг дисципліни – 10 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОЗП.05.

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (загальної підготовки)

Факультет – Технологій і дизайну

Кафедра – Рисунку та проектної графіки

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин							Форма семестрового контролю			
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота	Залік	Іспит
						Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття						
Д	1	1	4	120	51		51				69				+
Д	1	2	3	90	36		36				54			+	
Д	2	3	3	90	34		34				56				+
Разом			10	300	121		121				179			1	2

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Дизайн інтер'єру та меблів» (2024 р.) за спеціальністю 022 «Дизайн»

Програма складена

Підпис автора

Владислав ЛИТВИНЕНКО

Ступінь, вчене звання, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора

Віктор ТРАЧУК

Ступінь, вчене звання, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора

Схвалена на засіданні кафедри

Рисунку та проектної графіки

Протокол від 29 серпня 2025 № 1.

Зав. кафедри

Підпис

Ігор КОВТУН

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету технологій та дизайну

Голова вченої ради факультету

Підпис

Тетяна ІВАНІШЕНА

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2025

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
Гарант освітньо-професійної програми Дизайн інтер'єру та меблів	Факультет технологій і дизайну		Галина ОЛІЙНИК

3 Пояснювальна записка

Дисципліна «Рисунок» є складовою професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Дизайн інтер'єру та меблів» в межах спеціальності 022 «Дизайн».

В дисципліні вивчаються основні теоретичні та практичні методи створення реалістичного рисунку при проектуванні дизайн-об'єктів. Виконання завдань, передбачених лабораторними роботами, дозволяє набути умінь створювати зображення предметного середовища в перспективі та об'ємі за допомогою ліній, тону, фактури та початкові навички грамотної побудови взаємозв'язків між різними елементами рисунку, підсилення його виразності різними засобами і прийомами, а також формування навичок самостійної творчої чи дослідницької роботи.

Пререквізити – ОЗП.04 Основи композиції.

Кореквізити – ОЗП.06 Живопис; ОПП.03 Комп'ютерні технології в проектуванні інтер'єрів.

Відповідно до освітньої програми дисципліна сприяє забезпеченню:

компетентності: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі дизайну або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю та невизначеністю у мов; ФК 3. Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну; ФК 4. Здатність застосовувати навички проектної графіки у професійній діяльності; ФК 9. Здатність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунку та живопису (за спеціалізаціями).

програмних результатів навчання: ПРН 1. Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності в практичних ситуаціях; ПРН 18. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

Мета дисципліни. Набуття вмінь і практичних навичок виконання рисунків, необхідних в роботі дизайнера-виконавця інтер'єрів та меблів, формування та розвиток творчих здібностей здобувача.

Предмет дисципліни. Теоретичні та практичні прийоми виконання реалістичних зображень за допомогою лінії та тону.

Завдання дисципліни. Вивчення основних способів побудови реалістичного зображення, способів і прийомів побудови зображення за принципом «від загального до деталі», зв'язку між естетичними особливостями природи та її зображень в перспективі за допомогою ліній, тону та фактури, з урахуванням композиційно-просторової побудови та тонального рішення.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни студент повинен: досконало володіти професійною термінологією та основними поняттями з рисунку; набути умінь створювати зображення предметного середовища в перспективі та об'ємі за допомогою ліній, тону, фактури; набути початкових навичок грамотної побудови взаємозв'язків між усіма елементами рисунку, підсилення його виразності різними засобами і прийомами; зображати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами лінійного та тонально-штрихового опрацювання, має володіти навичками виконання короткотермінових замальовок та довготривалих рисунків предметів і об'єктів навколишнього середовища, фігур людей різного віку та статі, в різних ракурсах, із збереженням пропорцій; застосовувати отримані вміння та навички рисунку у проектній діяльності, в тому числі і при моделюванні та проектуванні житлових, громадських інтер'єрів та меблів із застосуванням теорій та методів дизайну та орієнтуючись на регіональні особливості; аналізувати і систематизувати отримані знання, формуючи навички самостійної творчої чи дослідницької роботи.

4 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:	
	Лабораторні роботи	СРС
<i>Перший семестр</i>		
Тема 1. Натюрморт з геометричних тіл прямокутної та циліндричної форми. Лінійна побудова, умовна світлотінь	12	13
Тема 2. Складний натюрморт з геометричних тіл. Світлотіньове опрацювання	12	19
Тема 3. Натюрморт з предметів інтер'єру та меблів, близьких за формою до геометричних тіл. Лінійна побудова, умовна світлотінь	12	15
Тема 4. Натюрморт з предметів інтер'єру та меблів в інтер'єрі. Світлотіньове опрацювання	15	22
Разом:	51	69
<i>Другий семестр</i>		
Тема 5. Натюрморт – гіпсова розетка з драперією. Світлотіньове опрацювання	8	13
Тема 6. Гіпсова архітектурна деталь симетричної форми. Лінійна побудова, умовна світлотінь	8	13
Тема 7. Гіпсові частини голови людини (ніс, вухо, губи, очі) в ракурсах. Світлотіньове опрацювання	8	13
Тема 8. Антична голова узагальненої форми (Аполлон, Венера, Гермес, Юнона). Моделювання форми тоном	8	15
Разом:	36	54
<i>Третій семестр</i>		
Тема 9. Рисунок анатомічної фігури екорше в двох поворотах	8	13
Тема 10. Рисунок інтер'єру з гіпсовою фігурою	8	13
Тема 11. Рисунок з натури чоловічої або жіночої фігури в легкому одязі	8	14
Тема 12. Рисунок інтер'єру громадського приміщення	10	16
Разом:	34	56
Разом:	121	179

5 Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лабораторних занять

Перелік лабораторних занять для студентів денної форми навчання

№ п/п	Тема лабораторного заняття	Кількість годин
<i>Перший семестр</i>		
1	Тема 1. Натюрморт з геометричних тіл прямокутної та циліндричної форми. Лінійна побудова, умовна світлотінь. <i>Компонування в аркуші. Лінійно-конструктивна побудова.</i> Літ.: [1] с. 5–47; [2] с. 12–24; [7]; [8] с. 8, 17–23, 26; [9]	6
2	Тема 1. Натюрморт з геометричних тіл прямокутної та циліндричної форми. Лінійна побудова, умовна світлотінь. <i>Опрацювання умовною світлотінню. Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [1] с. 5–47; [2] с. 12–24; [7]; [8] с. 27	6
3	Тема 2. Складний натюрморт з геометричних тіл. Світлотіньове опрацювання. <i>Компонування в аркуші. Лінійно-конструктивна побудова.</i> Літ.: [1] с. 15–47; [2] с. 10–24; [5] с. 8, 25–26; [6] с. 116, 143; [7]; [9]	6
4	Тема 2. Складний натюрморт з геометричних тіл. Світлотіньове опрацювання. <i>Опрацювання світлотінню. Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [1] с. 15–47; [2] с. 10–24; [5] с. 8, 25–26; [6] с. 116, 143; [7]	6

5	Тема 3. Натюрморт з предметів інтер'єру та меблів, близьких за формою до геометричних тіл. Лінійна побудова, умовна світлотінь. <i>Компонування в аркуші. Лінійно-конструктивна побудова.</i> Літ.: [2] с. 10–26; [6] с. 109–110, 114, 154, 159; [7]; [8] с. 40; [9]	6
6	Тема 3. Натюрморт з предметів інтер'єру та меблів, близьких за формою до геометричних тіл. Лінійна побудова, умовна світлотінь. <i>Опрацювання світлотінню. Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [2] с. 10–26; [6] с. 109 – 110, 114, 154, 159	6
7	Тема 4. Натюрморт з предметів інтер'єру та меблів в інтер'єрі. Світлотіньове опрацювання. <i>Компонування в аркуші. Лінійно-конструктивна побудова.</i> Літ.: [2] с. 15–33; [9]	6
8	Тема 4. Натюрморт з предметів інтер'єру та меблів в інтер'єрі. Світлотіньове опрацювання. <i>Опрацювання світлотінню.</i> Літ.: [2] с. 15–33	6
9	Тема 4. Натюрморт з предметів інтер'єру та меблів в інтер'єрі. Світлотіньове опрацювання. <i>Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [2] с. 15–33	3
Разом:		51
<i>Другий семестр</i>		
10	Тема 5. Натюрморт – гіпсова розетка з драперією. Світлотіньове опрацювання. <i>Компонування в аркуші. Лінійно-конструктивна побудова.</i> Літ.: [2] с. 45–51, 337–378; [7]; [8] с. 34; [9]	4
11	Тема 5. Натюрморт – гіпсова розетка з драперією. Світлотіньове опрацювання. <i>Опрацювання світлотінню. Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [2] с. 45–51, 337–378; [7]; [8] с. 34	4
12	Тема 6. Гіпсова архітектурна деталь симетричної форми. Лінійна побудова, умовна світлотінь. <i>Компонування в аркуші. Лінійно-конструктивна побудова.</i> Літ.: [2] с. 35–45; [9]	4
13	Тема 6. Гіпсова архітектурна деталь симетричної форми. Лінійна побудова, умовна світлотінь. <i>Опрацювання умовною світлотінню. Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [2] с. 35–45	4
14	Тема 7. Гіпсові частини голови людини (ніс, вухо, губи, очі) в ракурсах. Світлотіньове опрацювання. <i>Компонування в аркуші чотирьох деталей. Лінійно-конструктивна побудова та опрацювання світлотінню рисунку носу. Лінійно-конструктивна побудова та опрацювання світлотінню рисунку ока.</i> Літ.: [1] с. 65–70; [2] с. 46–48; [5] с. 12–15, 32; [11]	4
15	Тема 7. Гіпсові частини голови людини (ніс, вухо, губи, очі) в ракурсах. Світлотіньове опрацювання. <i>Лінійно-конструктивна побудова та опрацювання світлотінню рисунку губ. Лінійно-конструктивна побудова та опрацювання світлотінню рисунку вуха. Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [1] с. 65–70; [2] с. 46–48; [5] с. 12–15, 32; [12]	4
16	Тема 8. Рисунок простого інтер'єру з меблями. <i>Компонування в аркуші. Лінійно-конструктивна побудова.</i> Літ.: [1] с. 68–70, 153; [2] с. 54, 67–69; [9]	4
17	Тема 8. Рисунок простого інтер'єру з меблями.	4

	<i>Опрацювання світлотінню.</i> Літ.: [1] с. 68–70, 153; [2] с. 54, 67–69; [9]	
18	Тема 8. Рисунок простого інтер'єру з меблями. <i>Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [1] с. 68–70, 153; [2] с. 54, 67–69; [9]	4
Разом:		36
Третій семестр		
19	Тема 9. Антична голова узагальненої форми (Аполлон, Венера, Гермес, Юнона). Моделювання форми тоном. <i>Компонування в аркуші. Лінійно-конструктивна побудова.</i> Літ.: [1] с. 61–72; [2] с. 78, 110; [3] с. 76–100, 161, 178–180; [4] с. 7–10, 24–63, 172–185; [5], с. 14–17, 23–28; [9]; [10]; [11]	4
20	Тема 9. Антична голова узагальненої форми (Аполлон, Венера, Гермес, Юнона). Моделювання форми тоном. <i>Опрацювання світлотінню. Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [1] с. 61–72; [2] с. 78, 110; [3] с. 76–100, 161, 178–180; [4] с. 7–10, 24–63, 172–185; [5], с. 14–17, 23–28; [9]; [10]	4
21	Тема 10. Рисунок анатомічної фігури екорше в двох поворотах. <i>Компонування в аркуші. Лінійно-конструктивна побудова та опрацювання світлотінню рисунку екорше фігури у фронтальному повороті.</i> Літ.: [1] с. 117–141; [2] с. 69–75; 5, с. 18, 42; [4] с. 45–69, 103–129, 160, 162–175; [10]; [11]	4
22	Тема 10. Рисунок анатомічної фігури екорше в двох поворотах. <i>Лінійно-конструктивна побудова та опрацювання світлотінню рисунку екорше фігури у повороті зі спини. Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [1] с. 117–141; [2] с. 69–75; 5, с. 18, 42; [4] с. 45–69, 103–129, 160, 162–175; [10]; [11]	4
23	Тема 11. Рисунок гіпсової фігури Геракла у двох поворотах в інтер'єрі. <i>Компонування в аркуші. Лінійно-конструктивна побудова.</i> Літ.: [1] с. 117–141; [2] с. 69–75; [4] с. 45–69, 103–129, 160; [10]	4
24	Тема 11. Рисунок гіпсової фігури Геракла у двох поворотах в інтер'єрі. <i>Опрацювання світлотінню. Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [1] с. 117–141; [2] с. 69–75; [4] с. 45–69, 103–129, 160, 167; [10]	4
25	Тема 12. Рисунок інтер'єру з гіпсовою фігурою. <i>Компонування в аркуші. Лінійно-конструктивна побудова.</i> Літ.: [1] с. 35–50, 117–141; [2] с. 69–75; [5] с. 47, 115; [9]	4
26	Тема 12. Рисунок інтер'єру з гіпсовою фігурою. <i>Опрацювання світлотінню.</i> Літ.: [1] с. 35–50, 117–141; [2] с. 69–75; [5] с. 47, 115	4
27	Тема 12. Рисунок інтер'єру з гіпсовою фігурою. <i>Узагальнення та розставлення акцентів.</i> Літ.: [1] с. 35–50, 117–141; [2] с. 69–75; [5] с. 47, 115–122; [9]	2
Разом:		34

У процесі виконання лабораторних робіт з дисципліни студенти набувають практичних навичок, зокрема із: створенням рисунків різної ступені складності предметно-просторового середовища, гіпсових скульптур, зображень людей різного характеру та віку. Усі рисунки виконуються на аркушах білого або тонованого паперу форматів А4 – А2 традиційними художніми графічними матеріалами.

5.2 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до лабораторних та їх захисту, виконанні індивідуальних завдань, формуванні портфоліо.

Зміст дисципліни розміщено у Модульному середовищі для навчання, а саме: Робоча програма дисципліни, методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт, приклади їх виконання.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми навчання

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-сть годин
<i>Перший семестр</i>		
1 – 2	Підготовка до виконання лабораторної роботи 1.	7
3 – 4	Підготовка до виконання лабораторної роботи 1 та лабораторної роботи 2 Підготовка до захисту лабораторної роботи 1.	8
5 – 6	Підготовка до виконання лабораторної роботи 2.	7
7 – 8	Підготовка до виконання лабораторної роботи 2 та лабораторної роботи 3. Підготовка до захисту лабораторної роботи 2.	8
9 – 10	Підготовка до виконання лабораторної роботи 3.	7
11 – 12	Підготовка до виконання лабораторної роботи 3 та лабораторної роботи 4 Підготовка до захисту лабораторної роботи 3.	8
13 – 14	Підготовка до виконання лабораторної роботи 4. Вибір варіанту індивідуального домашнього завдання (далі – ІДЗ). Виконання ІДЗ.	9
15 – 16	Підготовка до виконання лабораторної роботи 4. Виконання ІДЗ.	8
17	Підготовка до захисту лабораторної роботи 4. Підготовка до захисту ІДЗ. Підготовка до перегляду (формування портфоліо робіт).	7
Разом:		69
<i>Другий семестр</i>		
1 – 2	Підготовка до виконання лабораторної роботи 5.	6
3 – 4	Підготовка до виконання лабораторної роботи 5 та лабораторної роботи 6. Підготовка до захисту лабораторної роботи 5.	6
5 – 6	Підготовка до виконання лабораторної роботи 6.	6
7 – 8	Підготовка до виконання лабораторної роботи 6 та лабораторної роботи 7. Підготовка до захисту лабораторної роботи 6.	6
9 – 10	Підготовка до виконання лабораторної роботи 7.	6
11 – 12	Підготовка до виконання лабораторної роботи 7 та лабораторної роботи 8. Підготовка до захисту лабораторної роботи 7.	6
13 – 14	Підготовка до виконання лабораторної роботи 8. Вибір варіанту ІДЗ. Виконання ІДЗ.	6
15 – 16	Підготовка до виконання лабораторної роботи 8. Виконання ІДЗ.	6
17 – 18	Підготовка до виконання та захисту лабораторної роботи 8. Підготовка до захисту ІДЗ. Підготовка до перегляду (формування портфоліо робіт)	6
Разом:		54
<i>Третій семестр</i>		
1 – 2	Підготовка до виконання лабораторної роботи 9.	6
3 – 4	Підготовка до виконання лабораторної роботи 9 та лабораторної роботи 10. Підготовка до захисту лабораторної роботи 9.	7
5 – 6	Підготовка до виконання лабораторної роботи 10.	6
7 – 8	Підготовка до виконання лабораторної роботи 10 та лабораторної роботи 11. Підготовка до захисту лабораторної роботи 10.	7
9 – 10	Підготовка до виконання лабораторної роботи 11.	6

11 – 12	Підготовка до виконання лабораторної роботи 11 та лабораторної роботи 12. Підготовка до захисту лабораторної роботи 11.	6
13 – 14	Підготовка до виконання лабораторної роботи 12. Вибір варіанту ІДЗ. Виконання ІДЗ.	6
15 – 16	Підготовка до виконання лабораторної роботи 12. Виконання ІДЗ.	6
17	Підготовка до захисту лабораторної роботи 12. Підготовка до захисту ІДЗ. Підготовка до перегляду (формування портфоліо робіт).	6
Разом:		56

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до лабораторних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Вимоги до виконання індивідуального домашнього завдання (індивідуальної самостійної роботи) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

Виконання ІДЗ носить практичний характер і повинно відповідати однієї із тем семестру на вибір здобувача освіти при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

6 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні класичних та сучасних технологій навчання рисунку, зокрема: виконання лабораторних робіт (з використанням методів та засобів рисунку), самостійна робота (в т. ч. індивідуальне домашнє завдання); підготовка до лабораторних робіт та їх захисту, формування портфоліо робіт і мають за мету – формування практичних навичок засобів технік і методів рисунку застосування у художньо-проектній діяльності.

7 Методи контролю

Поточний семестровий контроль здійснюється під час лабораторних занять, а також у дні проведення рубіжних контрольних заходів (атестація), встановлених графіком освітнього процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- захист лабораторних робіт;
- захист індивідуальних домашніх завдань;
- перегляд портфоліо художніх робіт.

Перегляд – це метод поточного контролю, на яку здобувач представляє усі виконані та позитивно оцінені викладачем семестрові лабораторні роботи та індивідуальні завдання. Метою перегляду є оцінювання: динаміки розвитку фахових навичок здобувача протягом семестру, його здатність до системного підходу до композиції, вміння поєднувати роботи у цілісні ансамблі та презентувати їх. Представлення робіт має вигляд самостійно скомпонованої та належно оформленої здобувачем експозиції, яка розміщується для оцінювання комісією з викладачів кафедри рисунку та проектної графіки, керівника кафедри та гаранта відповідної ОПП. Підготовка робіт до екзаменаційного перегляду здійснюється студентом самостійно.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни у вигляді іспиту. Підсумкова семестрова оцінка з дисципліни містить усі результати поточного контролю і автоматизовано визначається відповідною програмою в електронному журналі обліку успішності здобувача як сума здобутих балів за навчання.

Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю поки не виконає весь обсяг, передбачений Робочою програмою для цього виду роботи. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу, встановленого для кожної структурної одиниці) з усіх видів поточного контролю і не склав

іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8 Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки та відвідування усіх занять з дисципліни є обов'язковим.

Успішне опанування дисципліни та формування фахових компетентностей і результатів навчання передбачає необхідність: підготовки до лабораторних занять (ознайомлення з відповідною літературою та іншими джерелами за темою лабораторної роботи), активної праці на занятті, демонстрації можливості самостійного мислення під час виконання індивідуального домашнього завдання та участі у перегляді. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися вчасних термінів виконання усіх видів робіт, передбачених Робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене лабораторне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Здобувач, виконуючи будь-яку навчальну роботу з дисципліни (лабораторні та індивідуальне домашнє завдання) має дотримуватися політики добросовісності: заборонена здача виконаних невласних робіт або підмальованої роздруковки. Будь-які форми **порушення академічної добросовісності під час вивчення дисципліни не допускаються**. У разі виявлення плагіату в будь-яких видах навчальної роботи здобувач отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи).

У межах вивчення здобувачам навчальної дисципліни «Рисунок» передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих ними шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах, які сприяють формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни відповідно до Положення про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ.

9 Оцінювання результатів навчання студентів

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти семестрі здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Оцінювання з дисципліни у 1 – 2 семестрах здійснюється за інституційною **чотирибальною** шкалою, а у 3 семестрі – за 100-бальною накопичувальною системою і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Семестрова підсумкова оцінка визначається за оцінками з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом **позитивно**, і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою.

Оцінка, яка виставляється за лабораторне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми роботи; якість графічної частини; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення; своєчасний захист лабораторної роботи. У кінці семестру студент має сформувати портфолію із графічної частини лабораторних робіт та результатів виконання індивідуального домашнього завдання (рисуноків) і представити їх на перегляді.

Підсумковим семестровим контролем з навчальної дисципліни «Рисунок» є іспит із можливістю отримати за його результати від 24 балів до 40 балів (у 3 семестру). Позитивну підсумкову оцінку за семестр здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере разом мінімум від 60 і більше – до 100 балів включно. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі

«Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів у 1 семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль, іспит
<i>Перший семестр</i>					
Лабораторні роботи №:				Індивідуальне домашнє завдання	Підсумковий контрольний захід
1	2	3	4		
ВК*:				0,6	0,4

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів у 2 семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				Самостійна, індивідуальна робота	Контрольний захід	Семестровий контроль, залік
<i>Другий семестр</i>						
Лабораторні роботи №:				Індивідуальне домашнє завдання	Перегляд портфоліо робіт	За рейтингом
5	6	7	8			
ВК*:				0,6	0,4	0

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів освітньої діяльності здобувачів освіти у 3 семестрі

Аудиторна робота				Самостійна, індивідуальна робота	Контрольний захід	Семестровий контроль	Разом	
<i>Третій семестр</i>								
Лабораторні роботи №:				ІДЗ*	Портфоліо робіт	Іспит	60 – 100**	
9	10	11	12					
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум - максимум)								
6 – 10	6 – 10	6 – 10	6 – 10	6 – 10	6 – 10	24 – 40		
24 – 40				12 – 20		24 – 40		

Примітка*. ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання.

Примітка**: За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання захисту лабораторної роботи та індивідуального завдання

Термін захисту лабораторної роботи вважається своєчасним, якщо студент захистив її на наступному після виконання роботи занятті. Пропущене лабораторне заняття студент зобов'язаний відпрацювати в лабораторіях кафедри у встановлений викладачем термін з реєстрацією у відповідному журналі кафедри, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Виконана й оформлена відповідно до встановлених Методичними рекомендаціями вимог лабораторна робота комплексно оцінюється викладачем з урахуванням таких критеріїв: компонування в аркуші; лінійно-конструктивна побудова; тонально-штрихове рішення завершеність роботи.

Результат виконання здобувачем вищої освіти кожної лабораторної роботи оцінюється відповідно до критеріїв оцінювання захисту лабораторних робіт та індивідуального домашнього завдання здобувача вищої освіти у 3 семестрі з присвоєнням йому відповідної суми балів.

У випадку виявлення здобувачем рівня знань, нижчого ніж 60 відсотків від максимального балу, встановленого Робочою програмою для кожної структурної одиниці, результат практичного завдання йому *не зараховується* і для його зарахування він має детальніше опрацювати матеріал з теми завдання, методику його виконання, виправити грубі помилки та повторно здати лабораторну роботу у призначений для цього викладачем час.

Оцінювання індивідуального домашнього завдання здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання захисту лабораторних та індивідуального домашнього завдання здобувача вищої освіти та рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей з присвоєнням йому відповідної суми балів.

Критерії оцінювання захисту лабораторних робіт та індивідуальних домашніх завдань у 1 – 2 семестрах

Оцінка (бал) та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Зміст критеріїв оцінювання
Відмінно	Здобувач освіти ґрунтовно та у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується, вміло використовує понятійний апарат; вирішує практичні завдання з рисунку геометричних форм, натюрмортів, інтер'єрів, голови та фігури людини; впевнено обґрунтовує і пояснює свої рішення, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки власних рисунків. Результат виконання роботи свідчить про глибоке знання та вміння здобувачем освіти образотворчої грамоти: лінійної та повітряної перспективи, світлотіньової побудови предметів у просторі; точності пропорційних співвідношень у зображенні запропонованих предметів, реалістичності зображення; чіткого розуміння та образного відтворення заданого композиційного мотиву, гармонійно поєднує в собі всі складові елементи, витримані пропорційні відносини між деталями та загальним цілим, виявлене головне і другорядне. Допускаються незначна похибка у передачі форми предметів у просторі за допомогою світлотіні або незначні порушення пропорцій предметів.
Добре	Здобувач освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, самостійно і усвідомлено виконує практичні завдання, проте, у рисунках можуть мати місце окремі неточності або оформлення результатів є недостатньо якісним. Результат виконання роботи свідчить про достатнє знання здобувачем освіти образотворчої грамоти: лінійної та повітряної перспективи, світлотіньової побудови предметів у просторі. У пропорційних співвідношеннях зображень допускаються декілька незначних похибок. Композиційне рішення роботи має незначні порушення її законів та принципів.
Задовільно	Здобувач освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, посередньо виділяє головне та другорядне в рисунку, робить помилки у визначеннях і поясненнях, невпевнено виконує основні завдання. Як правило, оцінка «задовільно» виставляється, коли студент здатен далі продовжити навчання і не передбачає повторного вивчення теми чи розділу, або дисципліни загалом. Результат виконання роботи свідчить про посереднє знання здобувачем освіти образотворчої грамоти: лінійної та повітряної перспективи, світлотіньової побудови предметів у просторі. У пропорційних співвідношеннях зображень допускається декілька значних похибок. Композиційне рішення роботи має суттєві порушення його законів та принципів.

Критерії оцінювання захисту лабораторних та індивідуального домашнього завдання здобувачів освіти з дисципліни «Рисунок» у 3 семестрі

Оцінка (бал) та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Зміст критеріїв оцінювання
10 балів	Здобувач освіти ґрунтовно та у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується, вміло використовує понятійний апарат; вирішує практичні завдання з рисунку геометричних форм, натюрмортів, інтер'єрів, голови та фігури людини; впевнено обґрунтовує і пояснює свої рішення, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки власних рисунків. Результат виконання роботи свідчить про глибоке знання та вміння здобувачем освіти використання образотворчої грамати: лінійної та повітряної перспективи, світлотіньової побудови предметів у просторі; точності пропорційних співвідношень у зображенні запропонованих предметів, реалістичності зображення; чіткого розуміння та образного відтворення заданого композиційного мотиву, рисунок гармонійно поєднує в собі всі складові елементи, витримані пропорційні відносини між деталями та загальним цілим, виявлене головне і другорядне.
9 балів	Здобувач освіти ґрунтовно та у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується, вміло використовує понятійний апарат; вирішує практичні завдання з рисунку геометричних форм, натюрмортів, інтер'єрів, голови та фігури людини; впевнено обґрунтовує і пояснює свої рішення, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки власних рисунків. Результат виконання роботи свідчить про глибоке знання та вміння здобувачем освіти образотворчої грамати: лінійної та повітряної перспективи, світлотіньової побудови предметів у просторі; точності пропорційних співвідношень у зображенні запропонованих предметів, реалістичності зображення; чіткого розуміння та образного відтворення заданого композиційного мотиву, гармонійно поєднує в собі всі складові елементи, витримані пропорційні відносини між деталями та загальним цілим, виявлене головне і другорядне. Наявні незначна похибка у передачі форми предметів у просторі за допомогою світлотіні або незначні порушення пропорцій предметів.
8 балів	Здобувач освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, самостійно і усвідомлено виконує практичні завдання, проте, у рисунках можуть мати місце окремі неточності або оформлення результатів є недостатньо якісним. Результат виконання роботи свідчить про достатнє знання здобувачем освіти образотворчої грамати: лінійної та повітряної перспективи, світлотіньової побудови предметів у просторі. В рисунку наявні декілька незначних похибок, а саме: у пропорційних співвідношеннях зображених елементів є незначні порушення їх законів та принципів; в тональному рішенні можлива незначна присутність дуже схожих за тоном плям – передачі об'єму і простору.
7 балів	Здобувач освіти виявив неповне засвоєння навчального матеріалу, не достатньо володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, і хоча самостійно і усвідомлено виконує практичні завдання, проте, в рисунках можуть мати місце неточності у: компоновці на аркуші, лінійно-конструктивній побудові (в пропорційних співвідношеннях зображень), тональному рішенні (результат рисунку складає враження недостатньо-контрастного і, відповідно, із спостереження з відстані, – є не достатньо виразним). Або оформлення роботи є недостатньо якісним.
6 балів	Здобувач освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, посередньо виділяє головне та другорядне в рисунку, робить помилки у визначеннях і поясненнях, невпевнено виконує основні завдання. Як правило, оцінка «б» виставляється, коли студент здатен далі продовжити навчання і не передбачає повторного вивчення теми чи розділу, або дисципліни загалом.

	Результат виконання роботи свідчить про посереднє знання здобувачем освіти образотворчої грамоти: лінійної та повітряної перспективи, світлотіньової побудови предметів у просторі. У пропорційних співвідношеннях зображень допущено декілька значних помилок. Композиційне рішення роботи має суттєві порушення його законів та принципів. Тональне рішення має суттєві помилки (невизначна різниця за тоном).
--	---

Оцінювання портфоліо робіт на перегляді

У кінці кожного семестру студент має сформувати портфоліо із художніх робіт (**результатів виконання лабораторних робіт з рисунку**, виконаних під час лабораторних занять, та **індивідуального домашнього завдання**) і представити його на перегляд перед комісією протягом останнього тижня семестру. Портфоліо художніх робіт повинно мати вигляд експозиції результатів виконання лабораторних робіт та індивідуального домашнього завдань за порядком їх виконання.

Метою перегляду є оцінювання:

- динаміки розвитку базових фахових навичок здобувача протягом семестру;
- здатності здобувача до системного підходу виконання усіх етапів рисунку та володіння відповідними зображувальними техніками;
- вміння здобувача презентувати власні роботи.

Оцінювання портфоліо робіт у 1 – 2 семестрах здійснюється за інституційною шкалою і знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів, а у **3 семестрі** – у межах від 6 до 10 балів. Портфоліо робіт здобувача вищої освіти оцінюється відповідно **критеріїв оцінювання портфоліо робіт** на перегляді.

При оцінюванні результатів захисту лабораторних робіт та індивідуального домашнього завдання здобувачів вищої освіти рекомендується використовувати наведені нижче критерії:

Критерії оцінювання портфоліо робіт на перегляді з дисципліни «Рисунок» у 1 – 2 семестрі

Оцінка (бал) та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Зміст критеріїв оцінювання
Відмінно	Портфоліо демонструє найвищий рівень системного дотримання здобувачем поступовості й послідовності етапів виконання усіх навчальних завдань та досягнення їх повної завершеності. Експозицію представлено в послідовності згідно тем семестру. Всі роботи закомпоновано із дотриманням відповідних інтервалів та відступів, їх старанно виконано та підписано згідно вимог. Експозиція чітко відображає послідовну позитивну динаміку розвитку базових фахових навичок у здобувача протягом семестру. Здобувач володіє зображувальними техніками на високому фаховому рівні. Портфоліо є зразковим.
Добре	Портфоліо демонструє у здобувача хороший рівень системності в дотриманні поступовості етапів виконання навчальних завдань та досягнення завершеності усіх робіт. Експозицію представлено в послідовності згідно тем семестру. Роботи закомпоновано із незначними порушеннями інтервалів та відступів. Всі роботи мають охайний вигляд, їх правильно підписано. Експозиція відображає позитивну динаміку розвитку базових фахових навичок у здобувача протягом семестру та володіння зображувальними техніками.
Задовільно	Портфоліо демонструє безсистемний підхід в послідовності й поступовості етапів виконання навчальних завдань, роботи незавершені. Експозицію не послідовно скомпоновано. Роботи не підписано зовсім, вони мають неохайний вигляд. Відсутня позитивна динаміка розвитку базових фахових навичок у здобувача протягом семестру, зображувальні техніки – на мінімально прийнятному рівні.

Критерії оцінювання портфоліо робіт на перегляді з дисципліни «Рисунок у 3 семестрі»

Оцінка (бал) та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Зміст критеріїв оцінювання
10	Портфоліо демонструє найвищий рівень системного дотримання здобувачем поступовості й послідовності етапів виконання усіх навчальних завдань та досягнення їх повної завершеності. Експозицію представлено в послідовності згідно тем семестру. Всі роботи закомпоновано із дотриманням відповідних інтервалів та відступів, їх старанно виконано та підписано згідно вимог. Експозиція чітко відображає послідовну позитивну динаміку розвитку базових фахових навичок у здобувача протягом семестру. Здобувач володіє зображувальними техніками на високому фаховому рівні. Портфоліо є зразковим.
9	Портфоліо демонструє високий рівень системного дотримання здобувачем поступовості етапів виконання усіх навчальних завдань та досягнення їх завершеності. Експозицію представлено в послідовності згідно тем семестру. Роботи закомпоновано із дотриманням інтервалів та відступів, вони мають акуратний вигляд, їх підписано згідно вимог. Експозиція нечітко відображає послідовну позитивну динаміку розвитку базових фахових навичок у здобувача протягом семестру. Здобувач володіє зображувальними техніками на достатньому фаховому рівні.
8	Портфоліо демонструє у здобувача хороший рівень системності в дотриманні поступовості етапів виконання навчальних завдань та досягнення завершеності усіх робіт. Експозицію представлено в послідовності згідно тем семестру. Роботи закомпоновано із незначними порушеннями інтервалів та відступів. Всі роботи мають охайний вигляд, їх правильно підписано. Експозиція відображає позитивну динаміку розвитку базових фахових навичок у здобувача протягом семестру та володіння зображувальними техніками.
7	Портфоліо демонструє середній рівень системного підходу в дотриманні поступовості етапів виконання навчальних завдань, але деякі роботи не мають повної завершеності. Експозицію представлено з порушенням послідовності тем в семестрі. Роботи закомпоновано із порушенням інтервалів та відступів. Роботи підписано з порушенням вимог. Експозиція відображає непослідовну позитивну динаміку розвитку базових фахових навичок і технік у здобувача протягом семестру.
6	Портфоліо демонструє безсистемний підхід в послідовності й поступовості етапів виконання навчальних завдань, роботи незавершені. Експозицію не послідовно скомпоновано. Роботи не підписано зовсім, вони мають неохайний вигляд. Відсутня позитивна динаміка розвитку базових фахових навичок у здобувача протягом семестру, зображувальні техніки – на мінімально прийнятному рівні.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Робоча програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими та затвердженими на засіданні кафедри рисунку та проєктної графіки завданнями практичного характеру.

У підсумковому контролі оцінювання здійснюється із використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, визначена Робочою програмою позитивна загальна сума балів за підсумковий контроль у формі іспиту для денної форми коливається від 24 до 40. Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25 – 39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи завдання іспиту: компоновання в аркуші; лінійно-

конструктивна побудова; тональне-штрихове рішення; ступінь завершеності (закінченості) роботи. Кожен структурний елемент є рівнозначним і оцінюється кількістю балів в діапазоні: 6 –10 (мінімум-максимум). Відповідно до встановлених вимог обсяг завдання має відповідати часу, який відводиться на їх виконання.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання у балах з усіх видів навчальної роботи до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені нижче у таблиці 1-2 – «Співвідношення».

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю – іспиту

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Бал	Зміст критеріїв оцінювання
Композиція зображення	10	Правильний вибір формату (вертикальний / горизонтальний). Правильна передача відповідного масштабу і пропорцій між предметами / об'єктами та їх елементами. В зображенні правильно підкреслено головне і підпорядковано йому другорядне.
	9	Несуттєві порушення передача відповідного масштабу і пропорцій між предметами / об'єктами чи між їх елементами. В зображенні слабо підкреслено головне і частково підпорядковано йому другорядне
	8	Порушена передача відповідного масштабу і пропорцій між елементами в предметах / об'єктах. В зображенні не виявлено головного і підпорядкованості йому другорядного.
	7	Порушена передача відповідного масштабу і пропорцій між самими предметами / об'єктами. В зображенні не виявлено головного і підпорядкованості йому другорядного.
	6	Вибір формату не відповідає постановці. Порушена передача відповідного масштабу і пропорцій між предметами / об'єктами та їх елементами. В зображенні не виявлено головного і підпорядкованості йому другорядного.
Відображення морфології предметів / об'єктів	10	Досягнуто правильної передачі морфології (лінійно-конструктивної побудови) предметів / об'єктів: наявні усі вісі, злами, перетини усіх форм. Присутня різниця в товщині і в тоні ліній побудови відповідно плановості предметів т в середині їх форм. Дотримано правил лінійної перспективи в зображенні.
	9	Наявні не усі вісі лінійно-конструктивної побудови предметів / об'єктів. Відсутня різниця в товщині або в тоні ліній побудови відповідно плановості предметів
	8	Замало та з помилками подано лінійно-конструктивні вісі в побудові предметів / об'єктів
	7	Неправильні вісі лінійно-конструктивної побудови предметів / об'єктів
	6	Відсутні лінійно-конструктивні вісі в побудові предметів / об'єктів. Наявна зворотна перспектива в зображенні.
Відображення матеріальності	10	Досягнуто повної передачі матеріальності: наявна відповідна виразна різниця в тональному рішенні предметів / об'єктів. Гармонійно організовані тональні плями (периферії відносно центру). Дотримано правил повітряної перспективи.
	9	Наявні несуттєві похибки в передачі матеріальності – між двома предметами / об'єктами спостерігається схоже тональне рішення.
	8	Наявні похибки в передачі матеріальності – між трьома предметами / об'єктами спостерігається схоже тональне рішення.
	7	Наявні помилки в передачі матеріальності – між усіма предметами / об'єктами спостерігається дуже схоже тональне рішення. Не організовано або зміщено організацію тональних плям периферії відносно центру. Порушено правила повітряної перспективи в зображенні
	6	Відсутні передача матеріальності – не виконане тональне рішення предметів / об'єктів
Якість	10	Досягнуто повну завершеність роботи. Штрихове рішення переконливо

виконання		відображає форму предметів / об'єктів в середовищі
	9	Наявні несуттєві похибки в у техніці виконання та в завершеності роботи
	8	Недостатньо досягнуто завершеність роботи. Штрихове рішення частково відображає форму предметів / об'єктів в середовищі
	7	Робота занадто темна або занадто світла. Штрихове рішення не передає форму предметів / об'єктів, а відображення середовища домінує над передачею форм предметів / об'єктів
	6	Робота має незвершений вигляд. Штрихове рішення викривляє форму предметів / об'єктів

Примітка. Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Підсумкова семестрова оцінка 1 – 2 семестрах за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці 1 – Співвідношення...

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці 2 – Співвідношення.

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Залежно від важливості окремих видів навчальної роботи, і їх ролі у формуванні компетентностей і результатів навчання, визначених освітньою програмою, розробники Робочої програми присвоюють кожному виду навчальної роботи (структурній одиниці) з дисципліни певну кількість балів. При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із встановлених Робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця навчальної роботи може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності *не допускаються*.

Таблиця 1 – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у 1-2 семестрах

Оцінка ЄКТС	Рейтинго ва шкала балів	Інституційна оцінка (опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з освітнього компонента)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	4,75–5,00	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з освітнього компонента, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	4,25–4,74		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з освітнього компонента та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	3,75–4,24		Задовільно/Satisfactory – достатній рівень. Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з освітнього компонента
D	3,25–3,74		
E	3,00–3,24		
FX	2,00–2,99	Незараховано	Незадовільно/Fail – недостатній рівень. Низка запланованих результатів навчання з освітнього компонента відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0,00–1,99		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Таблиця 2 – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у 3 семестрі

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала та опис рівня досягнення здобувачем запланованих результатів навчання з дисципліни (підсумковий контроль – іспит)
A	90-100	<i>Відмінно/Excellent</i> – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89	<i>Добре/Good</i> – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82	<i>Задовільно/Satisfactory</i> – Найвні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72	<i>Незадовільно/Fail</i> – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
E	60-65	
FX	40-59	<i>Незадовільно/Fail</i> – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39	<i>Незадовільно/Fail</i> – Результати навчання відсутні

11 Питання для самоконтролю результатів здобуття освіти:

Перший семестр

- 1 Які матеріали використовуються в академічному рисунку?
- 2 Які види рисунку існують?
- 3 Який рисунок називають лінійним?
- 4 Який рисунок називають тональним?
- 5 Побудова перспективи в натюрморті.
- 6 Побудова куба в перспективі.
- 7 Побудова кулі в перспективі.
- 8 Побудова призми в перспективі.
- 9 Побудова циліндра в перспективі.
- 10 Особливості рисування складного натюрморту із геометричних предметів.
- 11 У чому полягає різниця між опрацюванням умовною світлотінню та детальним світлотіньовим рішенням?
- 12 Особливості побудови натюрморту із побутових предметів.
- 13 Побудова предметів побуту.
- 14 Побудова складок драперії в ракурсі.
- 15 Побудова світлотіні на драперії.
- 16 Побудова падаючих тіней в рисунку.
- 17 Побудова власних тіней в рисунку.
- 18 Побудова предметів побуту.
- 17 Побудова в перспективі натюрморту.
- 18 Особливості лінійно-конструктивного рисунку.
- 19 Побудова натюрморту з побутових предметів.

Другий семестр

- 1 Світлотіньове опрацювання інтер'єру.
- 2 Світлотінь в інтер'єрі.
- 3 Рисунок симетричної гіпсової розетки.
- 4 Рисунок асиметричного рельєфу.
- 5 Побудова складок драперій.
- 6 Особливості узагальнення форми рельєфу та розетки в рисунку.
- 7 Рисунок доричної капітелі.
- 8 Рисунок іонічної капітелі.
- 9 Побудова канелюр на колоні.
- 10 Особливості узагальнення форми в рисунку архітектурної деталі.

- 11 Особливості виконання рисунку м'яким матеріалом.
- 12 Світлотінь на голові людини.
- 13 Конструктивні схеми побудови голови людини.

Третій семестр

- 1 Побудова ока людини.
- 2 Побудова носа людини.
- 3 Побудова губ людини.
- 4 Побудова вуха людини.
- 5 Побудова античної голови в фас.
- 6 Побудова античної голови в профіль.
- 7 Побудова античної голови в анфас.
- 8 Побудова античної голови в 3/4.
- 9 Особливості узагальнення форми в рисунку гіпсової голови.
- 10 Світлотінь на фігурі людини.
- 11 Рисунок грудної клітки.
- 12 Рисунок верхньої кінцівки. людини
- 13 Рисунок плечового поясу людини.
- 14 Рисунок тазового поясу.
- 15 Світлотінь на фігурі людини.
- 16 Побудова кисті руки людини.
- 17 Техніки швидкого рисунку.
- 18 Особливості конструктивного рисунка фігури людини.
- 19 Особливості рисунку нижньої кінцівки людини.
- 20 Моделювання форми тоном в рисунку голови людини.
- 21 Передача фактури тканини на фігурі.
- 22 Побудова інтер'єру різної ступені складності.
- 23 В чому полягає різниця пропорцій чоловічої та жіночої фігур?

12 Навчально-методичне забезпечення

1 Освітній процес з дисципліни «Рисунок» забезпечений такою навчально-методичною літературою:

- Литвиненко В.С., Трачук В.А. Рисунок : методичні рекомендації до лабораторних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн». Хмельницький: ХНУ, 2023. 47 с.

Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=10054>

1 Наочні матеріали: зразки студентських робіт попередніх випусків спеціальності 022 Дизайн.

13 Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

Матеріали та інструменти: папір типу «ватман» формату А-2, графітові олівці Н – 4В, ластик, канцелярський ніж, малярний скотч; м'який матеріал, розтушка та папір для пастелі тонований або білий (за необхідністю та змістом завдання); мольберт та планшет або рисувальна дошка, розміром 70 x 50 см.

14 Рекомендована література

Основна

- 1 Сухенко В.О. Академічний рисунок. Підручник. Київ : Амадей, 2016. 232 с.
- 2 Туманов І.М. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання. Львів : Аверс, 2018. 496 с.
- 3 Рибін С.В., Бобін В.В., Калашнікова С.М., Куліш А.С. Пластична анатомія. В двох книгах. Osteологія, артрологія. Навчальний посібник. Книга 1. Харків, 2019. 192 с.
- 4 Рибін С.В. Бобін В.В., Калашнікова С.М., Куліш А.С. Пластична анатомія. В двох книгах. Міологія. Анатомічні пропорції. Навчальний посібник. Книга 2. Харків, 2019. 208 с.
- 5 Чоботов І.П. Харківська школа рисунка: монографія. Харків: ХДАДМ, Софія-А, 2017. 339 с.
- 6 Шпак В.О. Основи живопису. Акварель. Навчальний посібник. Київ, 2017. 256 с.

Додаткова

- 7 Литвиненко В., Лобанова Г., Петрашук С. Виконання графічних натюрмортів тушшю як основа оволодіння мовою графіки. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Технічні науки.*—: Хмельницький, 2024. Том 331 № 1 (224). С. 400–408.
- 8 Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти: навч. посіб. Київ: Вища шк., 2016. 190 с.
- 9 Матео-Местре М. Композиція в кадрі. Книга перша: Технічна перспектива та візуальна оповідь. Пер. з англ. Анна Гребенець та Інна Гуцало. Київ : ArtHuss, 2025. 224 с.
- 10 Наталуха І. М., Носань В. А. Пластична анатомія для дизайнерів. За заг. ред. проф. О. В. Соболева. Харків, 2024. 151 с.
- 11 Vammes Gottfried. *Figurliches Gestalten.* Berlin Volk und Wissen Volkseigener Verlag, 2019. 340 P.

14 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище. Режим доступу: Модульне середовище для навчання MOODLE. <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=10054>
2. Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
3. Репозитарій ХНУ. URL : <https://library.khmnu.edu.ua/#>.

РИСУНОК

Тип (статус) дисципліни	Обов'язкова загальної підготовки
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Мова викладання	Українська
Семестр	Перший – третій
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	10,0
Форми здобуття освіти, для яких викладається дисципліна	Очна (денна) форма

Результати навчання. Під час вивчення дисципліни студент навчається системному підходу до аналізу поставленої проблеми, можливості узагальнювати отримані знання та вмінні вибирати і застосовувати відповідні методи побудови рисунку. За умов успішного опанування навчального матеріалу студент має володіти навичками виконання короткотермінових замальовок та довготривалих рисунків предметів і об'єктів навколишнього середовища, інтер'єрів з меблями, фігур людей різного віку та статі, в різних ракурсах, з збереженням пропорцій.

Зміст навчальної дисципліни. Академічний рисунок натюрморту з геометричних фігур. Гіпсова архітектурна деталь симетричної та асиметричної форми. Рисунок натюрморту в інтер'єрі за зібраними з природи матеріалами. Рисунок голови людини з гіпсових зразків та з живої природи. Рисунок екорше фігури людини в двох поворотах. Рисунок деталей фігури з гіпсових зліпків кистей рук та стоп. Рисунок оголеної фігури людини з гіпсових моделей. Рисунок одягнутої фігури людини та багатофігурної постановки в інтер'єрі. Рисунок інтер'єрів різної ступені складності.

Пререквізити – ОЗП.04 Основи композиції.

Кореквізити – ОЗП.06 Живопис; ОПП.03 Комп'ютерні технології в проєктуванні інтер'єрів.

Запланована навчальна діяльність: лабораторні роботи – 121 год., самостійна робота – 179 год., разом – 300 год.

Форми (методи) здобуття освіти: виконання лабораторних робіт (з використанням технік та матеріалів рисунку), консультації, самостійна робота (підготовка до виконання та захисту лабораторних робіт та виконання індивідуальних домашніх завдань), оформлення портфоліо художніх робіт).

Форми оцінювання результатів навчання: захист лабораторних робіт та індивідуальних домашніх завдань, оцінювання портфоліо робіт.

Вид семестрового контролю іспит – 1, 3 семестри; залік – 2 семестр.

Навчальні ресурси:

1. Сухенко В.О. Академічний рисунок. Підручник. Київ : Амадей, 2016. 232 с.
2. Туманов І.М. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання. Львів : Аверс, 2018. 496 с.
3. Рибін С.В., Бобін В.В., Калашнікова С.М., Куліш А.С. Пластична анатомія. В двох книгах. Osteология, артрология. Навчальний посібник. Книга 1. Харків, 2019. 92 с.
4. Рибін С.В., Бобін В.В., Калашнікова С.М., Куліш А.С. Пластична анатомія. В двох книгах. Міология. Анатомічні пропорції. Навчальний посібник. Книга 2. Харків, 2019. 208 с.
5. Чоботов І.П. Харківська школа рисунка: монографія. Харків: ХДАДМ, Софія-А, 2017. 339 с.
- 6 Шпак, В.О. Основи живопису. Акварель. Навчальний посібник. Київ, 2017. 256 с.
- 7 Модульне середовище. URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=10054>
8. Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php

Викладачі: ст. викладач Владислав Литвиненко, ст. викладач Віктор Трачук